

Verslag van de bespreking te Oudeschans op woensdag 1 juni 1977 te 14.00 uur, betreffende de fabricage van stalen molenroeden

Aanwezig zijn de heren: Dijkema en Dreise voor de gemeente Delfzijl, Heijdra voor de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, roedenbouwer Buurma, molenmaker Roemeling, Van Slochteren en Jongasma, Provinciale Groninger Molencommissie.

Het bezoek betreft de te leveren stalen molenroeden voor de windkoren-molen AEolus te Farmsum, gemeente Delfzijl, lang 21 meter, leveringsnummers 80 en 81.

Voor het construeren van roeden zijn voorschriften opgesteld door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg en de Groninger Molencommissie. Deze voorschriften zijn neergelegd in een pakket, dat ook wordt uitgereikt aan Buurma, Dijkema en Dreise en molenmaker Roemeling. Afgesproken wordt dat volgens deze voorschriften zal worden gewerkt. Dit houdt onder meer in dat hekgaten iets anders worden gemaakt dan voorheen.

Bussen in de hekgaten. Vooral op voorstel van de molenmaker zullen de hekgaten wel van bussen worden voorzien; materiaal - thermisch verzinkte staalplaat van 0,75 of 1 mm.

De heer Heijdra deelt mee dat zijn dienst een opdracht heeft gegeven tot een studie, die moet uitwijzen wat de voorkeur verdient: hekgaten wel of niet voorzien van bussen. Deze opdracht is gegeven aan het T.N.O. en aan een technisch adviesbureau.

Inspuitgaten om later een tectylbehandeling te kunnen herhalen. Op voorstel van de heer Heijdra zullen deze gaten in afwijking van de tekening niet worden geboord, omdat een latere tectylbehandeling ook kan worden uitgevoerd door hier en daar een heklat uit te nemen.

Wigschotten: inbouten volgens tekening.

De eindkikkers (de grote kikkers in de lengterichting nabij het einde van de roe. Deze dienen rondom aan de voet gelast te worden om roestvorming tussen kikker en roe te vermijden. Bevestiging van deze kikkers met schroeven wordt niet voldoende stevig geacht; kerfwerking door het oplassen wordt op deze plaats van de roe niet te bezwaarlijk geacht. De droge, eikehouten wiggen, waarmee de roeden in de askop worden ingeklemd, plegen op het ijzer van de roe in te vreten; besloten wordt deze wiggen van een voetzool van zinkblad te voorzien.

In afwijking van de tekening werkt de roedenbouwer graag met een wat andere volgorde in het werk. Eerst worden kokers met doorschietende wandplaten samengesteld; daarna worden deze kokers tot een volledige roede gelast. Akkoord.

Vervolgens wordt (met uitzondering van de heren Roemeling en Buurma) een bezoek gebracht aan de Plaatknipperij te Zuidbroek. Aldaar wordt getoond hoe Buurma zijn bestellingen met maatbriefjes laat uitvoeren. Het plaatstaal voor de roeden in Farmsum, voorzien van nummers en certicaat, wordt getoond.

Naar van de zijde van de plaatknipperij wordt meegedeeld zullen de platen worden gesneden; alleen de 4 mm-platen zullen worden geknipt. Volgens eerdere bestellingen van Buurma werd ook plaat geknipt, dat dikker is dan 4 mm. Het knippen van plaat dikker dan 4 mm mag niet geschieden; deze eis is ook uitgesproken in de werkplaats van Buurma.

De plaatknipperij deelt ook mede, dat het leveren van de platen van de verlangde kwaliteit met certificaat en het snijden ervan een meerprijs oplevert van ongeveer f 250,-- per roe. De onderhavige staalplaten komen uit Frankrijk, maar de plaatknipperij doet ook aankopen in Japan, Roemenië, Rusland enz.

Aanvulling op het verslag van de bespreking te Oudeschans op
woensdag 1 juni 1977 te 14.00 uur, betreffende de fabricage
van stalen molenroeden

In het verslag wordt onder meer geschreven:

„De heer Heijdra deelt mee dat zijn dienst een opdracht heeft
„gegeven tot een studie, die moet uitwijzen wat de voorkeur ver-
„dient: hekgaten wel of niet voorzien van bussen. Deze opdracht
„is gegeven aan het T.N.O. en aan een technisch adviesbureau“.

Het bovenstaande blijkt gedeeltelijk onjuist te zijn en onvolledig.
De heer Heijdra heeft dit nader toegelicht en het onderwerp is
zeker wel zo belangwekkend, dat het mij goed voorkomt deze nadere
toelichting door te geven.

Bedoelde opdracht is nog niet gegeven, er wordt eerst gewacht op
een subsidietoekenning.

De opdracht zal - wanneer hij wordt gegeven - veel omvattender zijn.
Wel of geen bussen in de hekgaten is een bijkomend onderwerp.
Er zal namelijk een rapport worden gevraagd waarbij alle technische
aspecten bij het maken van stalen roeden zullen worden behandeld
(kwaliteit staalplaat, buig- en treksterkte, lastechniek, conserveren,
etc.).

Bestaande rapporten en richtlijnen zullen worden ingebracht,
wellicht zullen ook inspecties bij bestaande roedenbouwers worden
gehouden.

Aan het Ministerie van Cultuur, Recreatie
en Maatschappelijk Werk,
de Hoofddirekteur van de Rijksdienst voor
de Monumentenzorg,
Broederplein 41,
ZEIST.-

Uw kenmerk
3517

Uw brief van
23 augustus 1976

Ons kenmerk
3944/4e afd.

DELFSIZE,

Onderwerp verplaatsing en restauratie molen
"Aeolus" te Farmsum.

Datum 16 juni 1977.

Geachte heren,

Naar aanleiding van uw bovenaangehaalde brief en ten verfolge op eerder gevoerde correspondentie delen wij u mede, dat na overleg met uw rayon-vertegenwoordiger de heer Heydra, de heren Jongsma en van Slochteren van de Provinciale Groninger Molencommissie en de direktEUR van gemeentewerken, de heer R. Winkel Buiten, is besloten voor de molen "Aeolus" te Farmsum voorlopig geen zelfzwichting en geen pellerij-installatie aan te brengen.

Gezien de vele problemen die zich bij het onderhavige restauratieprojekt hebben voorgedaan heeft bij ons slechts één wens voorgestaan nl. de molen zo snel mogelijk af te bouwen.
Overigens bestaat er onzerzijds geen bezwaar tegen dat de aanwezige pelstenen een bestemming krijgen in de molen te Zandeweer.

Vervolgens delen wij u mede, dat wij u op dit moment nog geen financieel overzicht van het projekt kunnen verstrekken aangezien wij nog steeds geen inzicht in de uitkering van de verzekering kunnen krijgen.
Ten aanzien van het buurthuiswerk merken wij op dat één en ander inmiddels in het naast de molen gelegen schuurgedeelte van start is gegaan.
Voorts zal worden getracht een vrijwilliger te vinden in de functie van beheerder van de onderhavige molen.

Tenslotte merken wij nog op dat een afschrift van deze brief is gezonden aan de Provinciale Groninger Molencommissie, Postbus 610, Groningen.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Delfzijl,

, burgemeester.

Bijlage(n): th-1k

sekretarie.

750

VERSLAG VAN BESPREKING

Afd.: Bouwkunde
Nummer: _____
Datum: 22-6-1977.

AANWEZIG:
namens gemeente: de heren K.J. Dreise en F. Dijkema (afd. Bouwkunde)

AANWEZIG:
namens andere
partijen: de heren Roemeling en Molema (molenbouwers)
de heren Jongsma en Van Slochteren (Prov. Gron. Molen cie)
de heer Heydra (Rijksdienst Monumentenzorg)

Plaats : Bureau Gemeentewerken, Landstraat 80, Delfzijl.

Tijd : 10.00 uur

Verslaglegging
door : F. Dijkema

Onderwerp: : Molen "Aeolus".

Besproken : De heer Dijkema opent de vergadering en brengt de brief ter sprake welke door het gemeentebestuur van Delfzijl verzonden is naar het Ministerie van CRM, Rijksdienst Monumentenzorg, d.d. 16-6-'77.
De heer Jongsma vraagt, of er een copie naar G.S. Groningen is gezonden. Dit is niet het geval en zal alsnog geschieden.

Schadeafwikkeling

T.a.v. de schadeuitkering van de verzekering wordt vermeld dat hieromtrent nog steeds geen duidelijk inzicht is verkregen. Wel is een rapport van de verzekeraar ontvangen, doch deze is niet in overeenstemming met de opgestelde schadeclaim. Bovendien wordt de BTW niet vergoed.
De fa. Roemeling en Molema ontvangt zijn termijnen, berekend met 18% BTW. Overleg met de inspectie van belastingen is hieromtrent wenselijk.

Molenroeden

In aansluiting op de bespreking van 1 juni j.l. waarbij een bezoek werd gebracht aan de fa. Buurma te Oude Schans wordt door de heer Jongsma na overleg met de constructeur de heer Knol nog een extra aanvullende wijziging naar voren gebracht. De fa. Buurma moet de roeden alsnog in lange lengten lassen en niet zoals bij de fa. Buurma gebruikelijk is, in segmenten. Het toepassen van lasgootjes is dan wel mogelijk voor de dwarslassen.

Wat moet er worden gedaan?

Door wie?

Wanneer gereed?

Afschriften aan:

Rappeldatum:

Afgewerkt:

*↑ onder de gegeven omstandigheden
foto's laten maken via Röntgentechnol. D. te Veendam
Aanbeveling aan Dijkema 9/6/77*

159

N.B.:

Na een telefonisch onderhoud met de fa. Buurma is echter gebleken dat het lassen in lange lengten op bezwaren stuit, aangezien de beschikbare ruimte deze opbouw moeilijk uitvoerbaar maakt. In overleg met Gemeentewerken Delfzijl (afd. Bouwkunde) is daarom alsnog besloten de bij de fa. Buurma gebruikelijke methode toe te passen.

Oplevering

De oplevering van de molen "Aeolus" zal plaatsvinden + 2 maanden na het plaatsen der roeden (medio augustus 1977), dus omstreeks midden oktober 1977. De opening van de molen kan dan plaatsvinden half november 1977, nadat een vrijwillige molenaar eerst een maand heeft proefgedraaid en zich heeft ingewerkt.

Vrijwillige molenaar

Tijdens de vergadering wordt gesproken over de bediening en onderhoud van de straks in gebruik zijnde molen. De heer Jongsma brengt in dit verband de naam van aannemer Gruis naar voren, die als Farmsumer de cursus van vrijwillige molenaar heeft gevolgd. Hij was een goede cursist, doch is niet geslaagd, hetgeen hoofdzakelijk te wijten zou zijn aan zijn spraakgebrek. Voordelen zijn echter, dat de heer Gruis aannemer is, dus praktisch gesproken inzicht heeft in de molenconstructie, dat hij een Farmsumer is en dus dichtbij de molen woont. Indien inlichtingen omtrent de heer Gruis moeten worden ingewonnen, kan dit geschieden bij de heer Bernard Dijk, examinator vrijwillige molenaars te Aduard, tel. 05903-1722. Een mogelijke aanloop zou kunnen zijn, omdat de heer Gruis nog niet in het bezit is van het diploma, geassisteerd wordt door b.v. een oude rot in het vak, de heer Dieterman of zelfs de heer Schuur van Gemeentewerken. In dit verband merkt de heer Jongsma nog op dat een contract tussen een vrijwillige molenaar en de bezittende instantie zeker aan te raden is. De heer Jongsma zegt toe een voorbeeld-contract op te zenden.

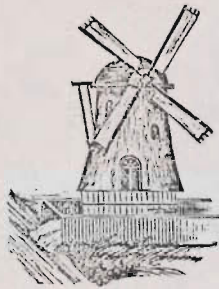
Bezoek aan molen "Aeolus"

Tijdens dit bezoek worden de volgende opmerkingen naar voren gebracht.

- a. Impregneren van het riet. Moet alsnog plaatsvinden! (Meerprijs Roemeling en Molema).
- b. Bliksembeveiliging (v/d Heide - Kollum). Vraag is, hoe deze beveiliging aan te brengen (2 mogelijkheden).
- c. Wijziging maalzolder, nu de pellerij niet doorgaat, deze te leggen op de hoogte van de zwichtstelling i.v.m. het gemakkelijker bedienen door een vrijwillige molenaar. Hiervoor moet het spoorwiel, 1 balklaag hoger worden aangebracht. (Meerprijs Roemeling en Molema).

Delfzijl, 20 juli 1977.

Dienst Gemeentewerken (afd. Bouwkunde)

PROVINCIALE GRONINGER MOLENCOMMISSIE

Kopie van Sloch 13/9 44
B

1037 M 29.

AAN:

Het College van
Gedeputeerde Staten
der provincie Groningen.

POSTBUS 630

TELEFOON 050-124141

ONDERWERP :

restauratie koren-
molen Aeolus te
Farmsum,
gemeente Delfzijl.

GRONINGEN, 13 september 1977.

Uit de brief van 16 juni 1977, nr. 3944/4-de afd., van B. en W. van Delfzijl aan de hoofddirecteur van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, behorende bij uw hierbij teruggaande kantbeschikking van 13 juli 1977, nr. 18.715, 1-ste afd., blijkt dat de gemeente de voltooiing van de herbouw van de windkorenmolen Aeolus te Farmsum op de meest vlotte en eenvoudige wijze voorstaat.

Op een tweetal punten aangaande de voltooiing bestond twijfel: het al dan niet weer aanbrengen van de zelfzwichting aan de roeden en het al dan niet weer inbrengen van een pelwerk. De gemeente wenste wel het eerste maar niet het tweede.

Van de zijde van de rijksdienst werd evenwel tussen beide een verband gelegd, in die zin dat bij het toepassen van de zelfzwichting ook weer een pellerij zou moeten worden ingebracht. Op initiatief van deze dienst werd een vernieuwde begroting door de molenmaker opgesteld, waarbij voor het pelwerk een prijs van f 75.000,— uit de bus kwam.

De gemeente zwicht onder het vasthouden van die stelling, die overigens naar onze mening niet houdbaar is. De pelstenen zouden met instemming van de rijksdienst worden overgeplaatst naar Zandweer, toevallig bij hoge uitzondering een Groninger molen, die nooit zelfzwichting bezat.

Volledigheidshalve merken wij op dat de Aeolus al sinds een halve eeuw geen pellerij meer had. Met de onderhavige herbouw is wel een (lege) pelruimte geschapen.

De gemeente wil al met al er van afzien dat de roeden weer van zelfzwichting worden voorzien, ondanks de haar bekende inhoud van uw brief d.d. 17 december 1974, nr. 28.743/20, 1-ste afd., aan de minister C.R.M.

Hoewel wij de gang van zaken betreuren, hebben wij begrip voor het standpunt van de gemeente.

Wij geven u in overweging de begeleidingsbrief van de gemeente d.d. 8 juli 1977 voor kennisgeving aan te nemen.—

Namens de Provinciale
Groninger Molencommissie:

B. Jongsma

(secr.)

543.02
(voorz.)

PROVINCIALE GRONINGER MOLENCOMMISSIE

3/10
46
M 29

1040 M 29

AAN:

het College van
Gedeputeerde Staten
der provincie Groningen.

POSTBUS 630

TELEFOON 050-124141

ONDERWERP :

kwaliteitseisen voor
stalen molenroeden

GRONINGEN,

19 oktober 1977.

Aansluitende op onze brief d.d. 20 mei 1977, nr. 1026 M 74, delen wij u mede dat wederom is vastgesteld dat bij het maken van stalen molenroeden niet aan de gestelde maatstaven wordt voldaan.

Uit de brief d.d. 30 september 1977 van ons technisch lid aan de heer directeur Gemeentewerken Delfzijl, welke in afschrift hierbij gaat, blijkt dit nader.

Namens de Provinciale
Groninger Molencommissie:

(voorzitter)

P. Jongsma

(secretaris)